

N:o 121.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 10 maj 1907.
— — — — Andra Kammaren den 10 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om godkännande af förslag till öfverenskommelse mellan svenska staten, å ena, samt Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag, aktiebolaget Gellivare malmfält och trafikaktiebolaget Grängesberg-Oxelösund, å andra sidan, angående viss grufegendom m. m.

(Statsutskottets utlåtande n:o 111.)

Till Konungen.

I en den 21 sistlidne mars till Riksdagen aflåten proposition, n:o 107, har Eders Kungl. Maj:t under återopande af propositionen medföljande utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att

dels för sin del godkänna och antaga ett propositionen bilagdt förslag till öfverenskommelse mellan svenska staten, å ena, samt Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag, aktiebolaget Gellivare malmfält och trafikaktiebolaget Grängesberg-Oxelösund, å andra sidan, angående viss grufegendom m. m.,

dels ock bevilja ett anslag af 3,125,000 kronor till utförande af erforderliga kompletteringsarbeten å järnvägen Gellivare—Riksgränsen samt till anskaffande af ytterligare rullande materiel för statens järnvägar äfven-

Bih. till Riksd. Prot. 1907. 10. Saml. 1 Afd. 1 Band. 39 Häft. (N:o 121, 122). 1

som bemyndiga riksgäldskontoret att, i mån af behof och efter Eders Kungl. Maj:ts beslut i hvarje särskildt fall, jämväl under innevarande år tillhandahålla järnvägsstyrelsen nämnda belopp.

Det af Eders Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget till öfverenskom- melse angående de stora norrbottniska malmfälten innefattar uppenbarligen, på sätt af föredragande departementschefen närmare utvecklats, mycket beaktansvärda fördelar för staten, och den lösning, som enligt berörda för- slag skulle gifvas åt denna så länge sväfvande fråga, bör enligt Riksdagens mening på det hela taget anses vara för det allmänna tillfredsställande.

Med afseende å vissa af de medgifvanden, som staten enligt kontraktet skulle lämna malmbolagen, hafva från skilda håll betänkligheter yppats. Men om än dessa medgifvanden äro af betydande värde för bo- lagen, innebära de dock enligt Riksdagens mening icke för staten större uppoffring, än att den måste anses väl motsvaras af de vunna fördelarna. Bland dessa statens medgifvanden äro de utan all fråga viktigaste dels tillståndet till viss ökning af malmexporten, dels ock det stadgande i kon- traktet, som fritager bolagen från att under kontraktstiden drabbas af ex- porttull eller annan påлага eller afgift på järnmalm.

Hvad först beträffar den ökade malmexporten, synes det Riksdagen vara genom redan verkställda undersökningar ådagalagdt, att ifrågavarande malmtillgångar äro så betydande, att denna nationalrikedom icke äfven- tyras genom en årlig export af den kvantitet, som i det föreslagna kon- traktet för en begränsad tid medgifves. De malmtillgångar, som efter förloppet af denna tid återstå, måste anses fullt tillräckliga såväl för den svenska järnförädlingsindustriens behof som ock för fortsatt export under en lång framtid. — I en inom Riksdagen väckt motion hafva betänklig- heter framställts mot järnmalmsexporten på den grund, att genom den- samma komme att skapas och understödjas en för vår egen järnhandtering farlig utländsk konkurrens.

Riksdagen kan dock icke anse det vara en klok politik att låta farhågor i berörda hänseende utgöra hinder för tillgodogörandet af landets naturtillgångar. Gifvetvis bör den inhemska industriens behof af råvara i första hand tillgodoses, och genom särskilda bestämmelser i det nu före- liggande förslaget är ock väl sörjdt härför. Men det torde vara uppen- bart, att åtminstone under den närmaste framtiden endast en mindre be- tydande mängd af ifrågavarande malmer kan på detta sätt få användning. För att göra sig till godo större malmkvantiteter har man ej annan utväg än afsättning till utlandet. Lika litet som England funnit det vara med sina intressen förenligt att förbjuda export af stenkol för att icke gifva näring åt den konkurrens, för hvilken detta lands industri är utsatt från

främmande länder, lika litet synes det, hvad vårt land angår, vara fog för att af liknande hänsyn förhindra en järnmalmsexport, som i förhållande till landets malmtillgångar icke kan anses vara öfverdrifven.

Hvad vidare angår kontraktets stadgande i fråga om exporttull på järnmalm, hafva betänkligheter framställt mot ett sådant stadgande, hvarigenom staten faktiskt skulle afhända sig möjligheten att under tiden för kontraktets giltighet lägga tull på malmexporten. Betänkligheterna här emot afse icke så mycket värdet af en sådan tull i finansiellt hänseende för beredande af inkomster till statskassan, utan egentligen den betydelse, som exporttullen kan hafva såsom bytesmedel vid framdeles ifrågakommande förhandlingar om handelstraktater. Utan att här ingå på ett närmare bedömande af malmtullens betydelse i detta hänseende vill Riksdagen dock framhålla, att värdet af denna tull måste anses vara underordnad i förhållande till de fördelar, staten genom uppgörelse med malmbolagen skulle bereda sig. Det synes ock vara uppenbart, att denna uppgörelse icke kan komma till stånd, utan att malmbolagen vinna full trygghet att icke utsättas för tyngden af en eventuell exporttull, och det lär ingalunda kunna för dem anses vara tillfyllestgörande, att garanti i detta hänseende af staten lämnas endast för en del af kontraktstiden eller under vissa andra inskränkningar.

Slutligen har anmärkning gjorts mot kontraktet på den grund, att i detsamma icke tillräcklig hänsyn skulle hafva tagits till andra trafikanters rätt att begagna järnvägen Kiruna—Riksgränsen. I detta hänseende har särskildt framhållits utfraktningen af malm från Svappavaara gruffält. I fråga om koncession å en järnvägsanläggning från Svappavaara till Kiruna har Riksdagen år 1901, med anledning af därom framställd proposition, i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t tillkännagifvit, att Riksdagen icke hade något att erinra emot, att koncession å anläggning af en sådan järnväg af Eders Kungl. Maj:t beviljades under vissa närmare angifna villkor och förbehåll, bland hvilka, såsom berörande förevarande ämne, här må nämnas, att järnvägens ägare och trafikanter skulle vara underkastade den inskränkning i tillfälle till vidare transport öfver statsbanan Kiruna—Riksgränsen, som föranleddes af de medgifvanden af rätt till transport af järnmalm och därpå förädlad produkt, som redan af staten kontraktenslignat lämnats Loussavaara-Kiirunavaara aktiebolag. Det har nu framhållits, att, då enligt det föreslagna kontraktet Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag skulle få rätt att å banan Kiruna—Riksgränsen frakta malm intill en kvantitet af 3,300,000 ton årligen och då banans transportförmåga äfven efter utförandet af nu ifrågasatta utvidgningar och kompletteringar icke torde kunna skattas mycket högre än 3,500,000 ton, utrymme saknades för vi-

dare transport å denna bana af någon afsevärd kvantitet malm från Svappavaara. Härvid må emellertid erinras, hurusom utväg alltid finnes att möjliggöra ökad transport genom riksgränsbanans ombyggnad till dubbelspårig å större eller mindre del af dess sträckning eller genom ökning af antalet mötesplatser; och kostnaden härför skulle uppenbarligen för staten väl betala sig genom de ökade frakterna. Under de förhållanden, som ofvan angifvits, synes det Riksdagen icke vara något fog för påståendet, att andra trafikanters rätt skulle trädas för nära genom det medgifvande till ökad utfraktning af malm, som enligt den föreslagna uppgörelsen skulle lämnas Loussavaara-Kiirunavaara aktiebolag. Enligt Riksdagens mening är det icke anledning att i denna uppgörelse inblanda frågan om villkoren för andra trafikanters rätt till transport å riksgränsbanan, en fråga, som lämpligen kan ordnas i annat sammanhang.

Beträffande det anslag, som af Eders Kungl. Maj:t äskats för utförande af erforderliga kompletteringsarbeten å järnvägen Gellivare—Riksgränsen m. m., har Riksdagen icke haft något att erinra.

På grund af det sålunda anförda får Riksdagen anmäla, att Riksdagen för sin del godkänt och antagit det vid statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 21 mars 1907 fogade förslaget till öfverenskommelse mellan svenska staten, å ena, samt Loussavaara-Kiirunavaara aktiebolag, aktiebolaget Gellivare malmfält och trafikaktiebolaget Grängesberg-Oxelösund å andra sidan; samt att Riksdagen dels beviljat ett anslag af 3,125,000 kronor till utförande af erforderliga kompletteringsarbeten å järnvägen Gellivare—Riksgränsen samt till anskaffande af ytterligare rullande materiel för statens järnvägar, dels ock bemyndigat riksgäldskontoret att, i mån af behof och efter Eders Kungl. Maj:ts beslut i hvarje särskildt fall, jämväl under innevarande år tillhandahålla järnvägsstyrelsen nämnda belopp.

Stockholm den 10 maj 1907.

Med undersätlig vördnad.